

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій
Кафедра англійської філології і перекладу**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
З ОПАНУВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ**

з дисципліни «Вступ до мовознавства»

Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»
Спеціальність: 035 «Філологія»
Спеціалізація: 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська»
ОПП: «Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська»

Укладач:
канд. філол.н., доц. Сидоренко С.І.

Методичні рекомендації розглянуті та схвалені на засіданні кафедри англійської філології і перекладу
Протокол № 6 від 08.09.2020 р.

Завідувач кафедри _____ Сидоренко С. І.

**Методичні рекомендації
з самостійної роботи студентів з опанування навчального матеріалу
з дисципліни «Вступ до мовознавства»**

Самостійна робота студента є основним видом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Зміст СРС над конкретною дисципліною визначається робочою навчальною програмою з цієї дисципліни, навчально-методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

З навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства» самостійна робота студентів передбачає:

- опанування лекційного матеріалу;
- самостійне вивчення теоретичних питань програми, що винесені на самостійне вивчення;
- підготовку до написання поточних тестів та модульної контрольної роботи.

Теоретичні питання, що винесені на самостійне вивчення:

1. Генеалогічна класифікація мов. Використання порівняльно-історичного методу.
2. З історії генеалогічної класифікації мов.
3. Індоевропейська мовна сім'я.
4. Слов'янські мови.
5. Романські мови. Поняття “народна латина”.
6. Германські мови.
7. Тюркська мовна сім'я.
8. Географія мов різного типу. Поняття лінгвістичної карти. Лінгвістична карта світу.
9. Типологічна (морфологічна) класифікація мов.
10. Флективні мови: мови аналітичного, синтетичного ладу.
11. Ізольюючі (кореневі) мови, аглютинативні мови, інкорпуючі (полісинтетичні) мови.
12. Фінно-угорська мовна сім'я.

Рекомендована література:

1. Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства / Ю. Карпенко. – К. : Академія, 2006. – 336 с.
2. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства : підручник / М.П. Кочерган. – 3-тє вид., стер. – Київ : Акдемія, 2014. – 302 с. – Бібліогр. : с. 300–302.
3. Левицький А.Е. Вступ до мовознавства. Навчальний посібник / Левицький А.Е., Сингаївська А.В., Славова Л.Л. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 104 с.
4. Ющук І.П. Вступ до мовознавства / І.П. Ющук. – К. : Рута, 2000. – 128 с.

Питання для самоконтролю

Шановні студенти, перевірте себе. Якщо Ви знаєте відповіді на ці запитання, Ви готові до написання модульної контрольної роботи з навчальної дисципліни «Вступ до мовознавства».

Тема 1. Предмет вивчення лінгвістики.

Що вивчає лінгвістика?

Які фундаментальні поняття лінгвістики?

Які Ви знаєте характерні риси людської мови?

Чи є лінгвістика наукою?

Які галузі лінгвістики Ви знаєте?

В чому специфіка мовних знаків?

Тема 2. Звуки мови: фонетика та фонологія.

Що таке фоні?

Із чого складається голосовий тракт людини?

Які Ви знаєте типи звуків?

Класифікації голосних та приголосних звуків.

Які Ви знаєте просодичні характеристики мовлення?

Що таке фонема і алофон?

Тема 3. Морфологія.

Що таке морфеми, аломорфи та морфи?

Які Ви знаєте основні типи морфем?

В чому відмінність між вільними та зв'язаними морфемами?

Лексичні та граматичні морфеми.

Тема 4. Словниковий фонд мови.

Що входить до словникового фонду мови (лексикону)?

Як класифікуються частини мови?

Які Ви знаєте способи творення слів у мові?

Яка відмінність між вільними словосполученнями та сталими виразами?

Що таке табу, евфемізми та дисфемізми?

Тема 5. Синтаксис. Поняття синтаксису.

Речення та словосполучення як одиниці синтаксису.

Ієрархічна структура речень.

Які Ви знаєте типи речень та типи словосполучень?

Що таке експерієнційні ролі (агенс, пацієнс, подія тощо)?

Які Ви знаєте синтаксичні функції?

Тема 6. Значення у мовній системі: семантика.

Що вивчають семантика та прагматика?

Які основні компоненти структури лексичного значення?

Семантичний трикутник.

Що таке пряме та переносне (образне) значення?

Омонімія та полісемія.

Які види лексико-семантичних відносин Ви знаєте?

Що таке компонентний аналіз?

Тема 7. Значення у комунікації: прагматика.

Що таке значення висловлювання?

Мовленнєві акти.

В чому відмінність між локуцією, іллокуцією та перлокуцією?

Що таке перформативи?

Прямі та непрямі мовленнєві акти.

Які Ви знаєте умови успішності мовленнєвих актів?

Принцип кооперації та максими Грайса.

Що таке пресупозиція?

Тема 8. Соціолінгвістика: мова в соціальному контексті.

Що робить мову соціальним явищем?

Що входить в поняття «мовна спільнота»?

Соціальна варіативність.

Варіативність за територіальною ознакою.

Варіативність за ознакою належності до соціальної групи.

Варіативність за гендерною ознакою.

Інші виміри соціальної варіативності.

Які Ви знаєте реєстри мовлення?

Мова в двомовних спільнотах.

Що таке мовний зсув та відмирання мови?

Які мертві мови Ви знаєте?

Чи знаєте Ви приклади відродження мови?

Тема 9. Текст та дискурс.

Поняття тексту та дискурсу.

Організація тексту.

Які Ви знаєте основні типи текстів?

Що таке когерентність та когезія?

Дискурс: мова в інтерактивному використанні.

Тема 10. Психолінгвістика: мова, свідомість та мозок.

Мова ті пізнання.

В чому полягає гіпотеза Сепіра-Ворфа?

Що Ви знаєте про процеси розуміння та продукування мовлення?

Чи є в нашому мозку «мовні зони»?

Що вивчає нейролінгвістика?

Тема 11. Засвоєння мови.

Які Ви знаєте основні етапи засвоєння мови дитиною?

Як дитина засвоює лексику та граматику?

Які Ви знаєте стратегії вивчення мови дитиною?

Які основні фактори успішного оволодіння другою мовою?

Тема 12. Мова в біологічному контексті.

Що Ви знаєте про природні системи комунікації тварин?

Чи можна навчити тварин мови людей?

Які Ви знаєте основні теорії походження та еволюції людської мови?

Тема 13. Письмо.

Чим писемна мова відрізняється від усної?

Які Ви знаєте типи систем письма? Які мови ними користуються?

В чому специфіка писемного мовлення в Інтернеті?

Тема 14. Мовні універсалії та типологія мов.

Які Ви знаєте мовні універсалії та їхні типи?

Які Ви знаєте типології мов?

Які існують теорії, що пояснюють наявність мовних універсалій?

Тема 15. Мовні зміни.

Наведіть приклади фонетичних змін, морфологічних змін, синтаксичних змін.

Що таке грамати́калізація?

Наведіть приклади семантичних змін (пейорація, меліорація, гіперболізація тощо).

Які основні причини мовних змін – екстралінгвістичні та внутрішньомовні?

Тема 16. Мови світу.

Що Ви знаєте про порівняльно-історичний метод в мовознавстві?

Які Ви знаєте основні методи аналізу мовного матеріалу, які застосовуються у генеалогічній класифікації мов?

Які Ви знаєте основні мовні сім'ї?

З яких груп мов складається індоєвропейська мовна сім'я?

До яких мовних груп належать англійська, українська, німецька, французька, китайська мови?